

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-08-18

Vår referens

Jörgen Dehlin

Verksamhetscontroller

jorgen.dehlin@malmo.se

Remiss Finansdepartementet - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)

STK-2025-824

Sammanfattning

Regeringen gav i juli 2024 förvaltningsmyndigheten Statskontoret i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att förbättra kontrollen och uppföljningen av privata utförare. Finansdepartementet har nu remitterat rapporten Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (2025:7) för synpunkter.

Arbetsmarknads- och socialnämnden, funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har yttrat sig i ärendet. Nämnderna ställer sig i huvudsak positiva till förslagen i utredningen och stadskontoret instämmer i denna bedömning. Det finns dock ett behov av ytterligare vägledning kring ansvarsfördelning vad gäller uppföljning av privata utförare. Vidare föreslås att staten gör en fördjupad utredning gällande verkställighetsfrågor kopplat till personlig assistans.

Förslaget är att kommunstyrelsen godkänner yttrandet och skickar yttrandet till Finansdepartementet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Finansdepartementet

Beslutsunderlag

- Remiss Finansdepartementet - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)
- Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250901 Remiss Finansdepartementet - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)
- Remissvar hälsa-, vård- och omsorgsnämnden
- Beslut hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 250619 § 67
- Arbetsmarknads- och socialnämndens beslut 250619 § 214
- Remissvar arbetsmarknads- och socialnämnden
- Funktionsstödsnämndens beslut 250623 § 58
- Remissvar funktionsstödsnämnden

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-09-01

Kommunstyrelsen 2025-09-10

Beslutet skickas till

Finansdepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Funktionsstödsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Stadskontoret, ekonomiavdelningen

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Regeringen har på senare år tillsatt flera utredningar som helt eller delvis tagit sikte på att ta fram förslag för att motverka välfärdsbrottslighet. De åtgärder som regeringen hittills har initierat har huvudsakligen haft bäring på de statliga välfärdssystemen. Regeringen har dock också uppmärksammat risker med utbetalningar från kommuner och regioner inom välfärdsområdet, vilka till övervägande del avser köp av verksamhet från privata utförare.

Mot denna bakgrund gav regeringen i juli 2024 förvaltningsmyndigheten Statskontoret i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för att förbättra kontrollen och uppföljningen av privata utförare. Finansdepartementet har nu remitterat rapporten *Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner* (2025:7) för synpunkter. I remissen efterfrågar regeringen synpunkter på förslagen eller materialet i Statskontorets rapport. Särskilt efterfrågas synpunkter på förslagen till ändringar i kommunallagen (förslag 1.3.1 och 1.3.2 samt bilaga 2).

Arbetsmarknads- och socialnämnden, funktionsstödsnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har yttrat sig i ärendet. Stadskontoret har inkluderat nämndernas synpunkter i förslaget till yttrande.

Sammanfattning av utredningens förslag och bedömningar

1.3.1 – Kommunallagen bör tydliggöras med avseende på styrelsens ansvar för uppsikt

Statskontoret bedömer att kommunallagen i stort är tillräckligt tydlig när det gäller ansvarsfördelningen mellan fullmäktige, styrelse och nämnder. När det gäller styrelsen bedömer Statskontoret dock att det finns utrymme för att förtydliga att styrelsens uppsikt omfattar kontroll och uppföljning av privata utförare. Genom förtydligandet bedömer Statskontoret att kommuner och regioner får bättre förutsättningar att prioritera området högre och att strategiskt rikta in arbetet mot att förhindra välfärdsbrott.

Utifrån ovanstående föreslår Statskontoret ett tillägg i kommunallagen 6 kap. 1 § som tydliggör att styrelsens uppsikt inbegriper kontroll och uppföljning av privata utförare. Den nya lydelsen föreslås vara följande (det föreslagna tillägget i kursiv stil):

6 kap.

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet, *inbegripet deras kontroll och uppföljning av skötseln av kommunala angelägenheter som genom avtal lämnats över till privata utförare*. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalsamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

1.3.2 – Kommunallagen bör reglera att styrelsen ska rapportera sin uppsikt till fullmäktige

Styrelsen har goda förutsättningar att förmedla ett helhetsperspektiv av verksamheten till fullmäktige. Fullmäktige kan därmed få en överblick av den verksamhet som har överlåtits till privata utförare. Statskontoret bedömer att detta underlättar för fullmäktige att besluta om strategisk inriktning för kommunens eller regionens verksamhet.

Utifrån ovanstående föreslår Statskontoret en ny paragraf i kommunallagen 10 kap. där det framgår att styrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om sitt arbete och resultat kopplat till sin uppsikt av kommunens eller regionens uppföljning och kontroll av privata utförare. Den nya paragrafens lydelse föreslås vara följande:

10 kap.

10 § Styrelsen ska årligen till fullmäktige rapportera om sin uppsikt enligt 6 kap. 1 § över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders kontroll och uppföljning av verksamhet som genom avtal lämnats över till privata utförare.

Statskontoret poängterar att rapporteringens utformning måste ske lokalt. Statskontoret bedömer också att det är viktigt att rapporteringsskyldigheten inte för med sig för mycket arbete och därför föreslås inte några särskilda formkrav.

1.3.3 – Regeringen bör överväga att utreda behovet av kompletterande statlig granskning

Statskontoret föreslår att regeringen bör överväga att utreda om staten behöver komplettera granskningen av den kommunala och regionala verksamheten i syfte att motverka välfärdsbrottslighet. Syftet med en sådan utredning är att säkerställa att det samlade systemet fungerar och att det finns en ändamålsenlig och effektiv kontroll som motverkar välfärdsbrott. Statskontoret menar också att statlig granskning kan komplettera kommuners och regioners uppföljning genom att bidra till ett lärande över kommun- och regiongränser. Ett exempel kan vara hur kommuner och regioner arbetar med avtalsuppföljningar.

1.3.4 – Regeringen bör utreda hinder för kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott

För att öka kommuners och regioners möjlighet och vilja att anmäla välfärdsbrott behövs ytterligare kunskapsunderlag om vad som hindrar kommuner och regioner att anmäla brott och framför allt vad som är lösningen på problemet. Statskontoret bedömer att olika insatser såsom att öka kompetensen om välfärdsbrott kan medföra att antalet anmälningar ökar. Men det behövs mer kunskap för att säkert veta vilka åtgärder som är de mest effektiva för att öka anmälningarna. Anmälningarna är viktiga för att få en fungerande rättskedja.

Utifrån ovanstående föreslår Statskontoret att regeringen bör närmare utreda vad som hindrar tjänstepersoner i kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott och ta fram åtgärder för att minska trösklarna för att anmäla.

Nämndernas yttranden

Nedan sammanfattas nämndernas yttranden. Arbetsmarknads- och socialnämndens yttrande är mer omfattande än övriga och stora delar av detta inkluderas i stadskontorets förslag till yttrande. Här redovisas endast nämndens egen sammanfattning.

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser fördelar med rapportens övergripande ansats om att skapa bättre förutsättningar och större tydlighet gällande kommunernas uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet.

Nämnden bedömer att de föreslagna förändringarna i kommunallagen skulle innebära att kommunstyrelsen behöver ha uppsikt över den avtalsuppföljning som utförs av Skånes kommuner för de ramavtal de upphandlar på delegation av nämnden. Nämnden kommer att behöva begära in minst en årlig redovisning från Skånes kommuner avseende vilka uppföljningar som gjorts och resultatet av dessa för att kunna rapportera det till kommunstyrelsen.

Nämnden ställer sig positiv till samtliga av rapportens fyra förslag.

Funktionsstödsnämnden

Sammanfattningsvis ställer sig funktionsstödsnämnden positiva till utredningens förslag och delar de bedömningar kring nuvarande svårigheter som presenteras.

Funktionsstödsnämnden vill särskilt belysa svårigheter kring kontroll och uppföljning av personlig assistans. Även om funktionsstödsnämnden ställer sig positiva till utredningens förslag om ändring i kommunallagen samt rekommendationerna kring högre prioritet vad gäller uppföljningsarbetet kvarstår svårigheter. Dessa bottnar i sekretessbestämmelser samt avtalsförhållandet gällande verkställigheten av insatsen.

Funktionsstödsnämnden föreslår en fördjupad utredning gällande verkställighetsfrågor kopplat till personlig assistans såsom sekretessförhållanden inom och utanför de egna förvaltningarna, myndigheter emellan samt mellan privata leverantörer och myndigheter.

Funktionsstödsnämnden välkomnar en satsning på nationell nivå gällande kompetenshöjande insatser, genomlysning av nuvarande lagstiftning och ökad statlig styrning genom tex riktade insatser för ökat fokus på uppföljning och kontroll av privata leverantörer i syfte att motverka oegentligheter inom välfärden.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har inget att invända mot lagförslaget som gäller kommunstyrelsens uppsikt och rapporteringsskyldighet till fullmäktige. Nämnden motiverar detta med att förslaget inte detaljreglerar uppsikten och rapporteringen och att det bör vara upp till respektive kommun att fastställa formerna för arbetet.

Nämnden vill dock uppmärksamma de slutsatser och iakttagelser som handlar om bristande avtalsuppföljning för avtal förvaltrade av inköpscentraler eller kommunförbund och hur dessa ska kunna förhålla sig till många enskilda kommuners

program för uppföljning av utförare. Detta är ett reellt problem för många kommuner och socialnämnder som av effektivitetsskäl ofta behöver upphandla gemensamt.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret ställer sig liksom nämnderna positivt till förslagen i utredningen. Stadskontoret konstaterar vidare att Malmö stads program för uppföljning av privata utförare redan idag möter de föreslagna ändringarna i 10 kap. kommunallagen (1.3.2). Malmö stads program för uppföljning av privata utförare anger nämligen att nämnder och styrelser ska redovisa en sammanfattning av uppföljningen i årsanalysen. Denna redovisning inkluderas sedan i Malmö stads årsredovisning. Stadskontoret ställer sig särskilt positivt till att Statskontoret inte föreslår några särskilda formkrav för rapporteringen till kommunfullmäktige och hållningen att utformningen måste ske lokalt och inte föra med sig för mycket arbete.

Statskontorets rapport innefattar en fallstudie av kommuner och regioner som visar att det ibland finns en särskild osäkerhet när det kommer till ansvarsfördelningen mellan inköpscentraler och förvaltningen. Det handlar då om vem som ska göra vad. Kommuner förlitar sig till stor del på den kontroll och uppföljning som inköpscentraler eller kommunförbund gör (sidan 53). I rapporten bedömer Statskontoret att det behövs ytterligare vägledning inom vissa aspekter av kontroll- och uppföljningsarbetet. En sådan aspekt är vägledning för att klargöra kommuners och regioners ansvar i förhållande till inköpscentraler, IVO och andra myndigheter samt ansvarsfördelningen mellan funktioner i den egna förvaltningen. Ett sådant stöd kan tydliggöra hur de olika organisationerna ska komplettera varandra och därmed bidra till större effektivitet (sidan 32–33). Stadskontoret delar denna uppfattning och poängterar detta i förslaget till yttrande. Även arbetsmarknads- och socialnämnden och hälsa-, vård- och omsorgsnämnden berör roller och ansvarsfördelning i sina yttranden och stadskontoret ser även därför att en vägledning på området vore välkommen.

Stadskontorets förslag

Förslaget är att godkänna yttrandet och skicka yttrandet till Finansdepartementet.

Ansvariga

Pamela Lindqvist Nämndsekreterare
Susanna Jakobsson Enhetschef
Anna Westerling Ekonomidirektör
Andreas Norbrant Stadsdirektör